

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Antonína Koukala v právní věci **žalobce A. U.**, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, o opravném prostředku proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 3. 2002,

takto:

I. Žaloba se **zamítá**.

II. Žalované se **nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 6. 3. 2002 byla zamítnuta žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům, a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále též „zákon“) s odůvodněním, že zákon se vztahuje pouze na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo zčásti zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, přičemž podmínka občanství České republiky se považuje za splněnou, pokud občanství trvá ke dni podání žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas opravný prostředek, ve kterém uvádí, že je sice skutečností, že není občanem České republiky, ale byl zatčen, souzen a vězněn na území České republiky. Skutečnost, že jeho zatčení i věznění bylo v rozporu se zákonem, dokazuje i rozhodnutí o rehabilitaci. Žalobce dále uvádí, že pro tyto skutečnosti se domnívá, že má nárok na odškodnění.

Žalovaná ve svém vyjádření k opravnému prostředku uvedla, že zákon č. 261/2001 Sb. se vztahuje pouze na občany České republiky a podmínka občanství se považuje za splněnou, pokud občanství trvá ke dni podání žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky. Žalobce však podmínku občanství České republiky ke dni žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky nesplňoval, proto se na něho zákon č. 261/2001 Sb. nevztahuje. Stanovit rozsah právní normy je právem zákonodárce, správnímu orgánu pak přísluší právní normu aplikovat, nikoli ji rozšiřovat nebo měnit, proto žalovaná nemohla žádosti žalobce vyhovět. Z uvedeného důvodu žalovaná navrhuje, aby soud žalobu zamítl a žalobou napadené rozhodnutí potvrdil.

Ve svém vyjádření podaném k Nejvyššímu správnímu soudu dne 25. 6. 2003 žalobce uvedl, že Slovenská sociální pojišťovna, kterou žádal jako občan Slovenské republiky o poskytnutí jednorázového finančního příspěvku podle zákona č. 462/2002 Z. z. o poskytnutí jednorazového finančného príspevku politickým vazňom rozhodla, že jeho žádosti nemůže vyhovět, protože v rozhodné době nebyl ani zatčen ani trestán na území Slovenské republiky, ale na území České republiky a že se tedy na něho zákon č. 462/2002 Z. z., nevztahuje. Žalobce uvedl, že pociťuje velkou nespravedlnost ve skutečnosti, že byl souzen a trestán v České republice a je občanem Slovenské republiky a žádná z obou republik jej podle platné právní úpravy nehodlá odškodnit.

Ze správního spisu, který soudu předložila žalovaná, vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Dne 17. 9. 2001 byla ministerstvu spravedlnosti doručena žádost žalobce o poskytnutí jednorázového odškodnění podle zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, která se vztahuje na politické vězně z období let 1948-1989, což byl i případ žalobce a uvedl, že byl rehabilitován Okresním soudem v Bruntále rozhodnutím ze dne 11. 1. 1991 č. j. 759/1990 - 4. Ministerstvo spravedlnosti zaslalo žádost žalované, neboť ta byla oprávněna o takové žádosti rozhodnout. Žalovaná zaslala žalobci v příloze k dopisu ze dne 12. 10. 2001, všeobecné informace s údaji o okruhu oprávněných osob, podmínkách, nároku, výši jednorázové peněžní částky a způsobu prokazování rozhodných skutečností, rovněž tak formulář o poskytnutí částky.

Dne 1. 11. 2001 byla žalované zpět doručena žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o kterou žádal jako politický vězeň vězněný na území České republiky. K žádosti přiložil potvrzení vojenské správy pro žadatele mimosoudní rehabilitaci, o výkonu služby v Ostravě a Karviné a usnesení Okresního soudu v Bruntále ze dne 11. 1. 1991 sp. zn. Rt 759/90-4 a ze dne 28. 2. 1991 – Rt 109/91 o rehabilitaci. Ve správním spise je dále založeno žalobou napadené rozhodnutí ze dne 6. 3. 2002, žalobci doručené dne 11. 3. 2002 a opravný prostředek proti tomuto rozhodnutí.

Protože věc nebyla Vrchním soudem v Praze skončena do 31. 12. 2002, byla dle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní („s. ř. s.“) postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Podle ustanovení § 1 zákona č. 261/2001 Sb. se tento vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a bylo jim o tom vydáno podle § 8 citovaného zákona osvědčení nebo kteří mají doklad, který toto osvědčení nahrazuje, (dále jen „účastník národního boje za osvobození“). Účastníkem národního boje za osvobození je i občan České republiky, který splňuje podmínky uvedené v § 1 odst. 1 písm. a) citovaného zákona, pokud byl příslušníkem československého armádního sboru ve Svazu sovětských socialistických republik a konal tam službu sice kratší než tři měsíce, avšak společně se službou příslušníka první československé armády na Slovensku jeho vojenská služba trvala alespoň tři měsíce.

Základní podmínkou, za které lze poskytnout jednorázovou peněžní částku osobám, které byly vězněny mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990, a u kterých bylo věznění zcela nebo zčásti zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, je podmínka občanství České republiky. Podmínka občanství se považuje za splněnou, pokud občanství trvá ke dni podání žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky. Žalobce však podmínku občanství České republiky ke dni podání žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky nesplňoval, jak konečně i sám v žalobě uvádí, a proto se na něho zákon č. 261/2001 Sb. nevztahuje a jednorázovou peněžní částku mu nelze proto poskytnout.

Podle ustanovení § 24 odst. 2 zákona 119/1990 Sb. o soudních rehabilitacích je nárok na odškodnění třeba uplatnit u soudu ve lhůtě tří roků od právní moci zprošťujícího rozhodnutí nebo rozhodnutí odsuzujícího k mírnějšímu trestu a nebo rozhodnutí, kterým bylo trestní stíhání zastaveno; jinak nárok zaniká. Po dobu předchozího projednávání nároku podle § 9 zákona č. 58/1969 Sb., nejdéle však po dobu šesti měsíců, tato lhůta pro uplatnění nároku neběží.

Absence rozhodnutí podle zákona č. 119/1990 Sb. v dané věci nemá právní význam, neboť jako občan cizího státu nemá žalobce nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky.

Soud nezpochybňuje nesporné utrpení a lidské strádání pana žalobce, avšak striktní vymezení podmínek nároku zákonem bez toho, že by bylo do zákona zakotveno ustanovení pro zmírnění tvrdosti zákona či přiznání výjimek neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci vážit okolnosti konkrétního případu a od podmínek nároku stanovených zákonem se jakkoli odchýlit. Soudu nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy jakkoli měnit či nahrazovat, neboť je zákonem vázán.

Proto soud žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání za podmínky souhlasu účastníků řízení (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Žalovaná, která měla ve věci úspěch, nárok na náhradu nákladů nevznesla, ostatně ze spisu je patrno, že jí náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto jí soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e n í** přípustný žádný opravný prostředek.

V Brně dne 27. 8. 2003

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu